

Vogelvangst in Zuid-Noorwegen

Peter van Marion

De primitieve jacht op trekvogels in zuidelijke landen heeft spontaan reacties opgewekt in vele Europese landen. 'Barbaars, en dat in geciviliseerde landen...' waren commentaren van geschokte Noren na het lezen van de informatie die we hier in Noorwegen verspreidden over de vogelvangst in de landen rond de Middellandse Zee. Een handtekeningenactie ter ondersteuning van een petitie gericht aan de Italiaanse minister van landbouw werd een groot succes.

Ietwat pijnlijk werd het echter voor vele Noren, toen waarschijnlijk mede als gevolg van onze actie, aan het licht kwam dat vangst van trekvogels ook gepracticeerd wordt in Noorwegen. Zoals in vele andere landen betreft het de overblijfselen van een oude traditie.

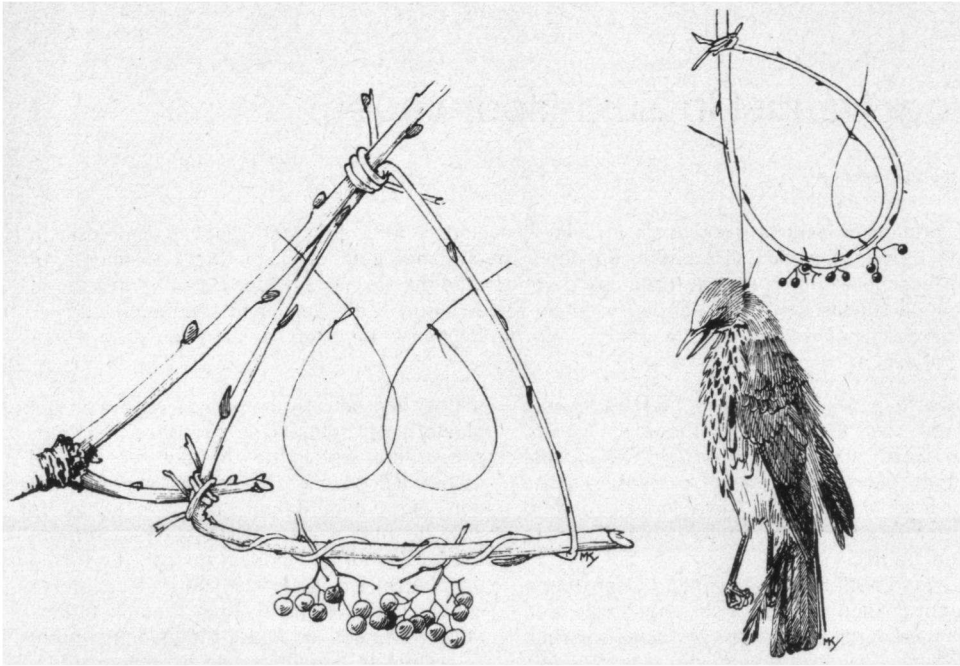
De Noorse plattelandsbevolking heeft harde tijden gekend en de vogelvangst was een even natuurlijk en belangrijk deel van hun bestaan als bijvoorbeeld de visserij. Vele vogels richtten bovendien tijdens de najaarstrek grote schade aan in boomgaarden en groentetuinen.

In de huidige welvaartstijd hebben de vogels nauwelijks meer enige betekenis als voedsel voor de mens, maar grote zwermen doortrekkende Spreeuwen en Kramsvogels scheppen ook vandaag problemen voor de fruittelers in Zuidwest-Noorwegen. Men tracht dit op te lossen onder andere door

middel van het afschieten van vogels en het plaatsen van rattenklemmen. Deze methodes zijn echter weinig doeltreffend en leveren nauwelijks gevaar op voor de vogelbestanden. Meer doeltreffend gaat men echter te werk in het plaatsje Sokudal en omgeving aan de Noorse zuidkust tussen Egersund en Flekkefjord. Ook hier zal wellicht enige schade aangericht worden aan het fruit, maar hier heeft de oude traditie zich werkelijk weten te handhaven en is zowaar uitgegroeid tot een ware volkssport. De effectiviteit in Sokudal ligt in het gebruik van strikken. De methode is eenvoudig. Strikken, gemaakt met lijsterbessen worden opgehangen in de bomen en struiken van boomgaarden en tuinen. Bij gebrek aan lijsterbessen blijken geweekte roodgeschilderde erwten aan een koperdraad geregen, goed te voldoen. De vogels worden aangelokt door de rode bessen en mits de strikken goed geplaatst

Pestvogel, De Bilt (U), 7 december 1975.
Foto: Eric Bos & Ulco Glimmerveen.

Lijsterstrikken zoals deze nog omstreeks 1900 veelvuldig in Nederland werden gebruikt. Rechts een Kramsvogel 'gestrikt'. Tekeningen: M. J. C. Kolvoort.

zijn, krijgen de vogels de strik om hun nek en worden snel gedood. Voor een geroutineerde vogelvangster is dat meestal geen probleem, maar beunhazen, die zich ook bezighouden met deze sport, zijn vaak nonchalanter en onhandiger met het plaatsen van hun strikken en het is vaak gebleken dat vogels aan hun poten, vleugels of zelfs hun tong bleven hangen. Men heeft in enkele gevallen afgerukte poten in de strikken aangetroffen.

In het hele dorp zijn minstens 100 vogelvangsters actief en totaal schat men het aantal strikken dat in gebruik is op minstens 5000. Deze 'snarefangst' in Sokudal vindt plaats van eind september tot midden november en enkele vogelvangsters hangen nog strikken uit tot ver in het voorjaar. De beste tijd is volgens de kenners nadat de vorst is ingetreden, als de lijsterbessen normaal van de bomen verdwenen zijn. De tevoren verzamelde lijsterbessen hebben dan in de strikken extra goed effect. Het is in de eerste plaats te doen om het vangen van lijsterachtigen, voornamelijk Kramsvogels, maar verder ook Koperwiek, Merel en Beflijster. De Zanglijster wordt weinig gevangen, daar deze eerder doortrekt. Het grootste gedeelte van de vangst is bestemd voor eigen consumptie (diepvriezer!), maar in het najaar verschijnen ook kramsvogelgerechten in Oslo. Men biedt de vogelvangsters in Sokudal 50-60 øre per Kramsvogel.

Een lokaal ornitholoog, Bjørn Erik Paulsen,

heeft een onderzoek verricht naar de verscheidenheid van de vangsten. De volgende soorten zijn met zekerheid minstens één maal in de strikken in Sokudal gevangen: Merel, Kramsvogel, Koperwiek, Zanglijster, Beflijster, Grote Lijster, Siberische Lijster, Zwartkeellijster, Vale Lijster, Groene Specht, Ekster, Vlaamse Gaai, Koolmees, Pimpelmees, Glanskop, Roodborst, Zwartkop, Pestvogel, Klapekster, Spreeuw, Appelvink, Groenling, Goudvink, Haakbek, Kruisbek, Witbandkruisbek, Keep. Verder beweert men (onzeker) ook wel eens Goudlijster en Naumannslijster gevangen te hebben. Behalve de lijsters zijn geen van deze soorten eetbaar, ze zijn ongewenst in de strikken en worden eenvoudig weggegooid.

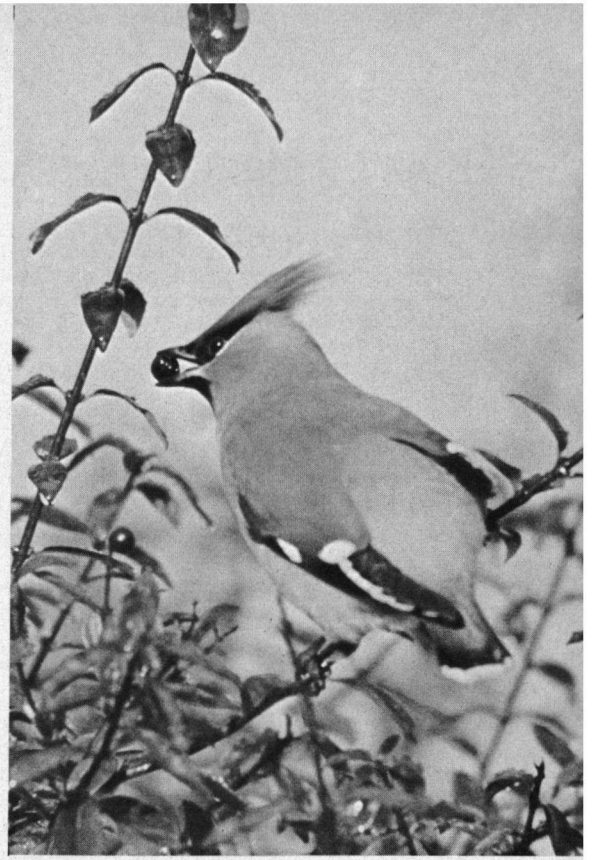
Enkele van de hierboven genoemde soorten zijn niet geïnteresseerd in lijsterbessen, maar worden toch regelmatig in de strikken aangetroffen. Mezen gebruiken de strikken als rustplaats, met vaak catastrofale gevolgen. Eksters en Vlaamse Gaaien worden af en toe zelfs gestrikt terwijl ze nog levende of halfdode vogels in de strikken te lijf gaan. Het meest betreuenswaardige is misschien wel de slachting onder de Pestvogels. Het betreft hier vogels voornamelijk uit Zweden en Finland, waar ze notabene beschermd zijn. In 1970 ving een vogelvangster in Sokudal tot zijn grotere ergernis 300 Pestvogels in zijn strikken. Totaal werden er dat jaar circa 5000 Pestvogels gevangen en gedood. Ook in 1971 werden vele Pestvogels gevan-

gen. In 1973 vielen vrij weinig Pestvogels aan de strikken ten offer, de invasie kwam dat jaar laat. Daarentegen ving men die herfst bijzonder veel lijsterachtigen. Najaar 1974 werd echter veel Pestvogels gestrikt. In 1976 bleven zowel Pestvogel als Kramsvogel weg in Sokudal en de vogelvangsters spraken van een extreem slecht najaar. De oorzaak hiervan moet waarschijnlijk gezocht worden in de abnormale grote hoeveelheden lijsterbessen dat najaar, zodat de vogels zich langer ophielden in het binnenland. De kramsvogeltrek over Sokudal kwam pas later en meer verspreid op gang, maar Merels heeft men vorig jaar nagenoeg niet kunnen observeren in Sokudal.

Het is opvallend dat de interesse voor deze vogelvangst de laatste jaren is gedaald onder de boeren.

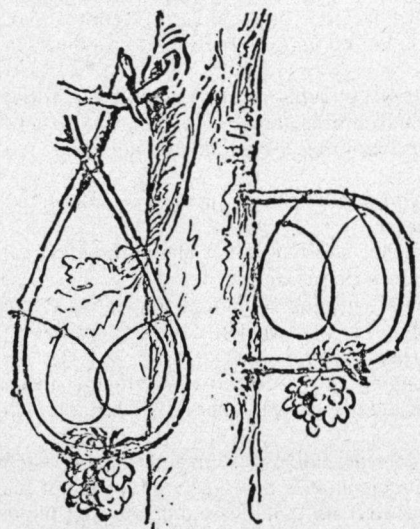
Daarentegen blijken steeds meer mensen met vast werk en schooljeugd deel te nemen. Dit duidt er op, dat de jaarlijkse 'sna-refangst' zich ontwikkeld tot een sport en dit zou te meer reden zijn om spoedig een eind te maken aan deze praktijken.

Verskillende ornithologische en natuurbeschermingsorganisaties hebben meerdere malen getracht de autoriteiten er toe te bewegen deze wrede vogelvangst te stoppen, doch zonder resultaat.

Pestvogel, Santpoort Zuid, december 1971.

Foto: Rens Veenstra.

MacPherson (1897) publiceerde deze door Hagerup geschetste Noorse lijsterstrikken, gemaakt van wilgenhout en 'haengedoner' genoemd.

- Peter van Marion, L 1642, 7035 Moholt Studentby, Noorwegen

LITTERATUUR:

Macpherson, H. A. (1897): A History of Fowling. Being an account of the many curious devices by which wild birds are or have been captured in different parts of the world. Edinburgh.

Thijssen, Jac. P. (1904): Het Vogeljaar. Eerste druk, pag. 275.

Zoolstra, D. (1913): Lijstermoord. De Levende Natuur 18 (14).

Men beschouwt deze vogelvangst als onbeduidend. Bovendien, zo beweert men, zijn er genoeg Kramsvogels en Spreeuwen en het zal wel meevallen met de aantallen andere vogels die gedood worden. De methode wordt als humaan beschouwd en men wijst onder andere op het feit dat vele vogels ook gewond kunnen raken tijdens de jacht met het geweer. Kortom, men ziet geen enkele reden om in te grijpen.

We hadden in dit verband onze hoop gevestigd op de nieuwe jachtwet, die waarschijnlijk van kracht zal worden in 1979. De huidige jachtwet is gebaseerd op een lijst beschermde dieren, terwijl men er in de nieuwe jachtwet van uit gaat dat alle diersoorten beschermd zijn, met uitzondering van in de wet nadrukkelijk genoemde soorten. Tot onze grote verbazing lazen we in het wetsontwerp, dat strikkenvangst van Kramsvogel, Spreeuw en Sneeuwhoen is toegestaan. Hier is uiteraard op gereageerd, voorlopig echter met negatief resultaat.

Kystfuglejagt og Kystfugle Beskyttelse

In mei 1975 is bij de Dansk Ornithologisk Forening, Faelledvej 9, mezz., 2200-København N., Denemarken, tel. 01 35 86 63 (van 11.00–13.00 uur) een eenvoudige uitgave verschenen van 77 pagina's over de watervogeljacht en de watervogelbescherming in Denemarken. Het boek is onder redactie van Lorenz Ferdinand samengesteld, met medewerking van Tommy Dybbro, Jan Dyck, Poul Hald-Mortensen, Kjeld Hansen, Bent Pors Nielsen, Hans Skotte Møller en Lars H. Sørensen.

Omdat de inhoud voor vele Nederlandse vogelliefhebbers toch opzienbarend genoemd mag worden laten wij hieronder een korte samenvatting uit dit boek volgen, dat door dr. J. de Lange voor ons uit het Engels werd vertaald.

Redactie